

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА РОЗВИТКУ СИСТЕМИ «БАНК – ПІДПРИЄМСТВО»

***Анотація.** На підставі проведеного аналізу літературних джерел вітчизняних та закордонних вчених з питання фінансової безпеки кожного з елементів системи «Банк – Підприємство», та враховуючи специфічні й індивідуальні особливості діяльності кожного з елементів системи, запропонована схема концепції фінансової безпеки розвитку саме системи «Банк – Підприємство».*

Ключові слова: фінансова безпека, елемент системи, банк, підприємство, фінансова безпека розвитку, концепція фінансової безпеки.

Мушникова С.А. Финансовая безопасность развития системы «Банк – Предприятие».

***Аннотация.** На основании проведенного анализа литературных источников отечественных и зарубежных ученых по вопросам финансовой безопасности каждого из элементов системы «Банк – Предприятие», учитывая специфические и индивидуальные особенности деятельности каждого из элементов системы, предложена схема концепции финансовой безопасности развития именно системы «Банк – Предприятие».*

Ключевые слова: финансовая безопасность, элемент системы, банк, предприятие, финансовая безопасность развития, концепция финансовой безопасности.

Mushnikova S.A. Financial security system development «Bank – Enterprise».

***Annotation.** Based on the analysis of literary sources of domestic and foreign scholars on the financial security of each of the elements of the «Bank – Enterprise», given the specific and individual characteristics of each element of the system, a scheme of financial security concept development is the «Bank – Enterprise».*

Keywords: financial security, system component, bank, company, financial security, development, concept of financial security.

Постановка проблеми. У сучасних умовах нестабільності економічних відносин, складність організаційної складової фінансової системи держави вимагає розгляду взаємин між різними її елементами для виявлення негативних тенденцій, виникаючих загроз і ризиків. Однією з найбільш важливих, представляється нам система «Банк – Підприємство», яка найбільш адекватно сприймає і піддається впливу змін, як внутрішнього, так і зовнішнього характеру. Взаємовідносини між елементами даної системи будуються на взаємовигідних умовах, тому що існування кожного з елементів не може обійтися без іншого елемента системи. З огляду на умови функціонування кожного з елементів системи, розглянемо їх взаємозв'язок через формування загальної концепції фінансової безпеки розвитку системи «Банк – Підприємство», що й зумовило актуальність обраної теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми економічної безпеки, в тому числі на рівні підприємств і організацій, досліджуються вітчизняними вченими, серед яких: Ареф'єва О.В.[2], Прохорова В.В.[3], Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М.[4], Туринський І.В.[] та ін., а також зарубіжних теоретиків і практиків Дж. М.Джорджа, Г.Р. Джоунса, Ф. Лииса, Л.Якокка та ін. Разом з тим, недостатньо уваги приділено аспектам фінансової безпеки на рівні системи «Банк – Підприємство». Зокрема, видається, що мається необхідність пошуку більш ефективних напрямків управлінських рішень щодо забезпечення фінансової безпеки системи з урахуванням нових викликів і загроз, реального соціально-економічного стану вітчизняного суспільства.

Ціллю статті є визначення та обґрунтування основних загроз та ризиків, виникаючих в системі «Банк – Підприємство» щодо формування адекватної концепції фінансової безпеки розвитку системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. В даний час сучасні суб'єкти підприємництва зазнали серйозних змін. Вони проявилися, по-перше, в системі взаємодії з іншими економічними суб'єктами, по-друге, змінилися внутрішні принципи функціонування самих суб'єктів господарювання. Сьогодні істотно змінився і склад безпосереднього оточення: великі підприємства обплетені мережею дрібних і середніх банків, через які проходять основні фінансові потоки.

Вищеназвані причини зумовили розвиток таких організаційних систем як «Банк - Підприємство», які відповідають концепції, висунутої Я. Паппе. Відповідно до цієї концепції, сучасною системою може вважатися формальне чи неформальне об'єднання кількох економічних суб'єктів як юридичних, так і фізичних осіб. Вона повинна відповідати таким умовам: по-перше, економічні суб'єкти є комерційними організаціями, а їх мета - отримання прибутку, по-друге, між цими суб'єктами існують стійкі функціональні взаємозв'язки, тобто вони можуть виступати як єдина економічна система, по-третє, відмінною особливістю системи є наявність спільного стратегічного центру управління з розробки та прийняття рішень. Він може бути як окремою юридичною особою, так і представляти групу фізичних осіб (власників, або команди топ-менеджерів) [1, с. 25]. Сучасна

система «Банк – Підприємство» - об'єднання двох і більше юридичних осіб, частина з яких є комерційними організаціями.

Аналіз діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання показав, що в економіці не існує жодної організації: промислової, фінансової або торговельної, - яка б не функціонувала у вигляді відокремленої господарської одиниці, мета якої - максимізація обсягу додаткової вартості. Специфіка діяльності системи «Банк - Підприємство» полягає в об'єднанні потенціалу організацій для вирішення проблем управління і виконання поточних завдань. Діяльність системи «Банк - Підприємство» є досить різноманітною, кожен елемент системи має особливості функціонування, але при цьому дозволяє формувати фінансові та інвестиційні потоки, як для забезпечення фінансування, так і для інвестування, а також забезпечення інших видів діяльності.

Кожна система має свої особливості. І до вирішення питання фінансової безпеки системи «Банк – Підприємство» необхідно підходити системно. Серед властивостей системи необхідно звернути увагу на наступні:

- синергічність – односпрямованість, пріоритет інтересів системи більш широкого (глобального) рівня перед інтересами її компонентів;

- неаддїтївність – принципова незвідність властивостей системи до суми властивостей складових її компонентів;

- структурність – можлива декомпозиція системи на компоненти, встановлення зв'язків між ними;

- адаптивність – прагнення до стану стійкої рівноваги, яке передбачає адаптацію параметрів системи до мінливих параметрами зовнішнього середовища;

- надійність – функціонування системи при виході з ладу однієї із її компонент, збереженість проектних значень параметрів системи протягом запланованого періоду (наявність гарної системи фінансової безпеки дозволяє протистояти загрозам зовнішнім і внутрішнім, причому тимчасовий збій з апаратурою, окремими співробітниками не впливає на роботу систему в цілому);

- система повинна мати можливість змінювати свій стан у відповідь на можливе обурення; різноманітність збурень вимагає відповідного йому різноманітності можливих станів. В іншому випадку така система не зможе відповідати завданням управління і захисту, що висуваються зовнішнім середовищем, і буде малоефективною.

Таким чином, концепція фінансової безпеки системи «Банк – Підприємство» повинна відповідати таким якостям, як: синергічності, адаптивності, надійності. Для того щоб фінансова безпека системи «Банк – Підприємство» відповідала вимозі надійності, необхідно оцінити можливі загрози для її розвитку, функціонування.

Система «Банк – Підприємство», як і будь-яка система, випробовує тиску, загрози її діяльності, такі як: внутрішні та зовнішні загрози, що призводять до виникнення ризиків:

- зовнішні – система в цілому (або окремий її елемент) може бути розорена різними тіньовими структурами, «замовними» перевірками державних органів, або в результаті недобросовісних дій ділових партнерів, конкурентів і т.д.;

- внутрішні – власного персоналу (злодїство, повідомлення конкурентам відомостей, що становлять комерційну таємницю і т.д.). Причому у кожного з елементів системи, маючи особливості функціонування, виникають як загрози та ризики загального характеру дії, так і індивідуальні, властиві виключно конкретному елементу системи (рис. 1). У кожному з випадків зазначених вище система «Банк - Підприємство» може припинити своє існування.

У сучасних умовах процес успішного функціонування та економічного розвитку системи «Банк - Підприємство» багато в чому залежить від ступеня забезпечення їх фінансової безпеки. Необхідність постійного дотримання фінансової безпеки зумовлюється для кожного елемента системи завданням забезпечення стабільності функціонування та досягнення головних цілей своєї діяльності. Рівень фінансової безпеки системи залежить від того, наскільки ефективно керівництво та фахівці кожного елемента системи будуть здатні уникнути можливих загроз і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовища.

Головна мета фінансової безпеки системи «Банк - Підприємство» полягає в тому, щоб гарантувати стабільне і максимально ефективне функціонування кожного елемента і системи в цілому за конкретний період і високий потенціал розвитку в майбутньому.

Таким чином, до основних функціональних цілей концепції фінансової безпеки розвитку системи «Банк - Підприємство» можна віднести:

- забезпечення високої фінансової ефективності роботи, фінансової стійкості та незалежності кожного елемента і системи в цілому;

- забезпечення технологічної незалежності та досягнення високої конкурентоспроможності потенціалу кожного елемента і системи в цілому;

- досягнення високої ефективності менеджменту, оптимальної та ефективної організаційної структури управління кожного елемента і системи в цілому;

- досягнення високого рівня кваліфікації персоналу та його інтелектуального потенціалу;

- мінімізація руйнівного впливу результатів діяльності на стан навколишнього середовища;

- правова захищеність усіх аспектів діяльності кожного елемента і системи в цілому;

- забезпечення захисту інформації, комерційної таємниці та досягнення необхідного рівня інформаційного забезпечення роботи всіх елементів і системи в цілому;

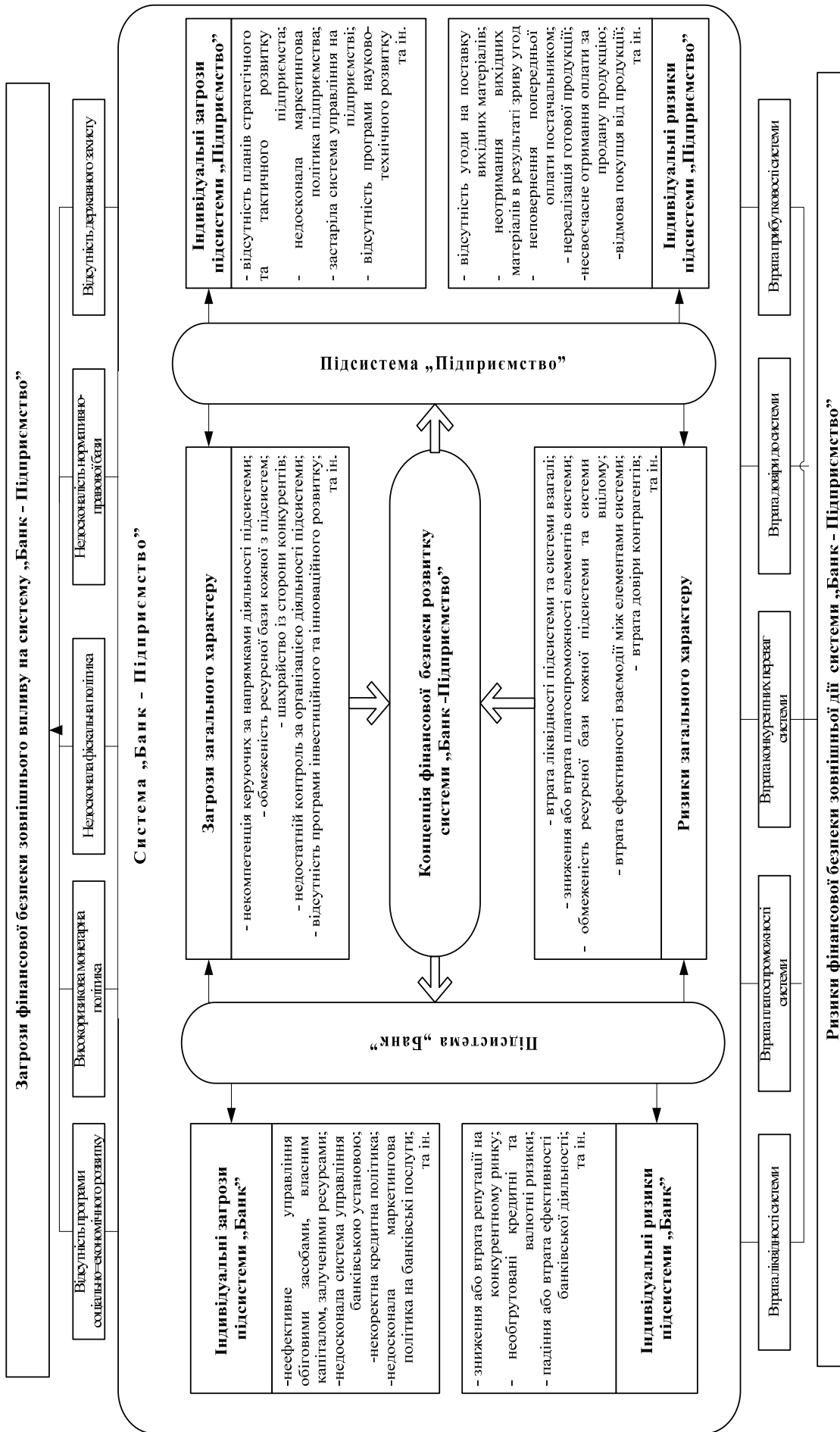

Рис. 1. Концепція фінансової безпеки розвитку системи «Банк – Підприємство»

- ефективна організація безпеки персоналу підприємства, його капіталу та майна, а також комерційних інтересів.

Основними етапами концепції фінансової безпеки розвитку системи «Банк – Підприємство», з урахуванням можливих загроз і ризиків, є:

- аналіз загрози негативних дій щодо політико - правової безпеки;
- оцінка поточного стану фінансового рівня безпеки;
- оцінка ефективності запобігання можливої шкоди від негативних дій щодо фінансового рівня безпеки;
- планування комплексу заходів щодо забезпечення фінансової безпеки та розробка рекомендацій щодо її

реалізації;

- бюджетне планування практичної реалізації пропонованого комплексу заходів;

- планування корпоративних ресурсів;

- оперативна реалізація запланованих дій у процесі здійснення системою різних видів діяльності.

Висновки. В результаті проведеного аналізу функціонування системи «Банк – Підприємство», виділені основні специфічні ознаки, які впливають на формування концепції фінансової безпеки розвитку системи. При цьому можна виділити як загальні так і індивідуальні загрози та ризики, які притаманні кожному з елементів та системі вцілому. На підставі аналізу пропоновані заходи та напрямки при формуванні концепції фінансової безпеки розвитку системи «Банк – Підприємство».

Список використаних джерел

1. Экономическая безопасность железнодорожного транспорта: Учеб-к для вузов ж.-д. транспорта / Р. А. Кожевников, З.П. Межох, Н.П. Терешина и др.; / под ред. Р. А. Кожевникова, З.П. Межох. — М.: Маршрут, 2005. — 326 с.

2. Ареф'єва О. В. Управління розвитком економічних систем: теорія, механізми регулювання та управління / О. В. Ареф'єва, В. В. Прохорова. — Х.: УкрДАЗТ, 2010. — 301 с.

3. Прохорова В. В. Управління економічною безпекою підприємств / В. В. Прохорова, Ю. В. Прохорова, О. О. Кучеренко. — Х. : УкрДАЗТ, 2010. — 282 с.

4. Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: Монографія. — К.: Лібра, 2003. — 280 с.

5. Туринский І.В. Національна безпека і антимонопольна діяльність в Україні // Вісник Одеського Інституту Внутрішніх справ. — 2000. — № 3. — С. 38-40.

6. Андрійчук В.Г. Глобалізація, інтеграція та економічна безпека України // Політика і час. — 2003. — №9. — С. 61-70.

7. Ковальчук Т.Т. Економічна безпека і політика. З досвіду професійного аналітика. — К.: Знання, 2004. — 638 с.

Стаття надійшла до редакції 15.11.2013